

RUTA (2008), N° 01

P. Muñoz, Anàlisi del tractament...

Anàlisi del tractament de la informació sobre Els Fills de Don Quixot a Barcelona en la premsa generalista espanyola i catalana

Analysis of the information treatment about Les enfants de Don Quixotte in Barcelona in the Spanish and Catalan daily generalist press

Pepa Muñoz

pepa@apostrof.coop

Mauricio Carrillo

kuzamba@hotmail.com

Moisés Aguilar

moi4aguilar@hotmail.com

Carrer Lluís Companys, num. 5, 08512, Barcelona

***Resum:** La premsa generalista diària que es pot llegir a Barcelona va demostrar a principis de 2007 que se sotmet a les estratègies comunicatives de l'administració pública quan aquesta més ho necessita. Un exemple ho recull i queda demostrat en aquest article, que presenta una investigació sobre com van donar cobertura els diaris espanyols i catalans a la presència d'Els Fills de Don Quixot a Barcelona, i sobre com expliquen l'intent frustrat d'aquest grup d'organitzar una mobilització per l'accés a un habitatge digne. El treball segueix*

la metodologia de l'anàlisi crític del discurs de Teun A. Van Dijk per fer una revisió acurada del seguiment de la premsa a l'episodi protagonitzat pel col·lectiu francès a Barcelona en un moment en què l'accés a l'habitatge estava considerat un problema social de primer ordre, pel qual no s'havia trobat una solució definitiva i prou satisfactòria.

Abstract: *The daily generalist press that can be read in Barcelona proved in the beginnings of 2007 that it submits to the communicative strategies of the public administration when needed the most. This paper reflects and proves it with an investigation about how the Spanish and Catalan press covered the presence in Barcelona of Les Enfants de Don Quixotte, and how it explains the frustrated chance of this group to organise a mobilization in favour of the access to decent housing. This work uses the methodology of the critical discourse analysis by Teun A. Van Dijk to make an accurate revision of the coverage by the press of the events that the French collective carried out in Barcelona when the access to housing was considered to be one of the most important social problems, for which a definitive and satisfactory enough solution still had not been found.*

Paraules clau: Fills de Don Quixot, habitatge, premsa, anàlisi crític del discurs, Teun A. Van Dijk, Ajuntament de Barcelona, França.

Keywords: Les enfants de Don Quixotte, housing, press, Critical Discourse Analysis, Teun A. Van Dijk, Barcelona city Council, France.

Presentació dels autors: Pepa Muñoz, Mauricio Carrillo i Moisès Aguilar són estudiants del Doctorat en Comunicació i Periodisme, del departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona. El present article d'investigació va ser elaborat en el marc de l'assignatura Neoliberalisme, Globalització i Mitjans, impartida pel professor Pere-Oriol Costa.

1.Introducció

Aquest treball es proposa esbrinar quin va ser el tractament que la premsa de l'Estat espanyol i Catalunya va donar a la protesta del col·lectiu francès Els Fills de Don Quixot que va tenir lloc a finals de l'any 2006 a França, i que també va tenir alguna repercussió a Catalunya, concretament a la ciutat de Barcelona, a principis de 2007.

La iniciativa d'El Fills de Don Quixot es concretava a França en una acampada de gran repercussió mediàtica per denunciar la situació que viuen els sense sostre en aquest país. La premsa de l'Estat espanyol i Catalunya, però, no se'n va fer ressò fins que la notícia va anar acompanyada d'unes declaracions del llavors primer ministre, Dominique Villepin, en què es comprometia a modificar el context legal per tal de garantir el dret a l'habitatge reconegut a la Constitució.

Dies després de la notícia, Els Fills de Don Quixot tornaven a ocupar les planes de la majoria de diaris que es poden llegir a la capital catalana, arran de la visita de dos dels membres d'aquest col·lectiu a la ciutat de Barcelona i de la possibilitat de fer una acampada similar a la que va tenir lloc a França.

1.1.Hipòtesi de partida

La hipòtesi de la qual partim és que majoritàriament la premsa escrita, tant a Catalunya com a l'Estat espanyol, va tractar de manera diferent la iniciativa d'El Fills de Don Quixot quan l'acampada de protesta va tenir lloc a França que no pas quan va sorgir la possibilitat que aquesta es traslladés a Barcelona.

1.2. Objectius d'aquesta investigació

- Comprovar la hipòtesi de partida.
- Determinar quin és el tractament que es dona als diferents actors.

- Comprovar si en cobrir aquesta acampada protesta, així com la visita del col·lectiu francès a Barcelona, es contextualitza de manera adequada per a la comprensió de la notícia.

2. Context

Quan Els Fills de Don Quixot apareixen en escena posant de relleu la situació en què es troben les persones sense sostre a París, ho fan en el context d'una societat cada vegada més conscienciada per les conseqüències que està tenint la situació de l'habitatge (tant pel creixement desorbitat dels preus de compra com per l'encariment i l'escassetat de lloguers). Prova d'això és que els mitjans de comunicació ja s'havien fet ressò dels problemes dels joves per accedir a un habitatge, però en la majoria d'ocasions esquivant "de puntetes" les causes d'arrel del problema (especialment la manca de polítiques públiques que garanteixin el dret a l'habitatge) i també els perills d'una possible bombolla immobiliària que cada vegada són més evidents.

A l'Estat espanyol no hi ha dubte que el creixement econòmic dels últims anys està basat en el sector de la construcció, amb un corresponent augment dels preus. Així, per exemple, a Catalunya comprar un pis nou al 2006 era un 76,1% més car que no pas al 2000, mentre que els sous només s'havien revaloritzat un 24,4 %. A la ciutat de Barcelona, segons un estudi de l'Observatori Jove d'Habitatge els joves que volen comprar un pis necessitaven destinar-hi gairebé el 80% del sou, ja que el preu del metre quadrat a la ciutat s'havia duplicat en quatre anys. Per la seva banda, el Govern espanyol veia amb temença que una caiguda en picat d'aquest sector tingui conseqüències dràstiques per a l'economia. Per això optava per una desacceleració progressiva i per potenciar l'habitatge de lloguer, tot i que en aquest últim punt sense massa èxit.

A Barcelona, per exemple, el parc d'habitatges de lloguer representava només un 15%, mentre que la mitjana europea és del 41%. Aquesta és una de les causes que fan que, encara avui, els joves barcelonins hagin de marxar dels barris i de la ciutat per buscar un habitatge assequible per a la seva situació econòmica. Un altre fet que denuncien les associacions veïnals i altres agents socials són els pisos buits, juntament amb la manca d'habitatge social, els preus cada vegada més elevats dels lloguers i la proliferació del *mobbing* immobiliari, que afecta sobretot la gent gran.

El moviment okupa a Barcelona, juntament amb algunes mobilitzacions com l'Assemblea per un Habitatge Digne i la recerca de solucions polítiques al problema de l'habitatge són els temes d'alguns dels titulars dels dies previs a la notícia d'Els Fills de Don Quixot, així com també dels dies posteriors. Com a mostra de la intensitat amb la que es vivia el debat entorn a l'habitatge en les pàgines de la premsa barcelonina, les

següents imatges (de la 1 a la 11) recullen algunes notícies publicades durant els últims mesos de l'any 2006.

DIFFERÈNCIES EN EL TRACTAMENT DE LES AUTORITATS A UN MOVIMENT ALTERNATIU

Milers d'okupes paguen lloguer en grans ciutats europees

|| Londres, Amsterdam i Berlín opten des de fa anys per legalitzar part dels edificis ocupats || BCN no ha donat continuïtat a l'únic exemple de regularització, l'Ateneu Popular de Nou Barris

Imatge 1

09.12.2006 pàg. 26 EL PAÍS

Barcelona, capital 'okupa'

La capital catalana es una de las ciudades europeas con más presencia de este movimiento, junto a Amsterdam o Milán

... porfirio lo continúa —a al me- nos, el exceso de protagonismo— que hasta ahora, habien existido sobre el problema de la vivienda. La Asamblea Popular por una Vivienda Digna, una iniciativa que surgió al margen del colectivo okupa, ha conseguido canalizar la movilización de numerosos sectores sociales para reclamar que se haga efectivo el derecho constitucional a disponer de una vivienda digna. La meta es la misma.

Imatge 2

Incadenats contra l'especulació

Tres joves es van encadenar ahir a l'entrada de l'edifici que ocupa el Pla Esclatador Mitjà, una plaça de Barcelona que té la plaça Catalunya. Protestaven contra la deshabitació dels pisos i l'augment dels preus dels pisos. Els ocupants van dir: "No volguem pagar la nostra deshabitació". (Foto: M. BARRIO)

Imatge 3

Europa no expropia

SOLUCIONS - Els països de la UE busquen fórmules alternatives per acabar amb el problema dels pisos desocupats **ALEMANYA** - El control fiscal de l'especulació i les ajudes per llogar fan innecessàries mesures més dràstiques **FRANÇA** - L'Estat serà el garant de les persones amb difícil accés a un habitatge

Imatge 4

Un estudio recomienda 'desalojos exprés' contra los okupas

El Ayuntamiento de BCN cree que para ello sería necesario modificar la ley

Imatge 5

Els joves necessiten el 70% del sou per comprar un pis

■ A la demarcació de Barcelona, l'esforç per adquirir un habitatge se situa en el 70,5% del salari ■ El vicepresident del Consell de Joventut d'Espanya lloa el govern perquè vol evitar vivendes desocupades

Imatge 6

Hereu rebutja la despenalització i ataca els socis

El debat sobre l'establiment de les actuacions judicials contra les ocupacions d'immobles s'ha desenvolupat a l'ajuntament i genera les crispacions entre el quartet municipal mentre l'alcaldable Jordi Ribera (PSC) manté sobre la taula "alternatives especulatives" a l'edifici de Can Ricart. ICV insisteix a no criminalitzar al propietari ocupat.

L'alcaldable demana "alternatives" sobre la manera d'afirmar el tema, però no insisteix que es faci "altres polítiques" en contra de la despenalització de l'ocupació. Ribera, però, insisteix "alternatives especulatives", que va considerar que quan el centre del debat inclou "estrictament en l'eficàcia del compliment de la llei".

L'alcaldable tampoc va establir altre crítics a l'acte social de govern, recordant l'establiment d'IBIC de la comunitat d'alguns municipis. "No caldrà defensar aquest tipus d'alternatives especulatives", va establir Ribera, però, amb referència a la proposta de despenalització d'IBIC al Congrés el 1996.

Imatge 7

Siete mil manifestantes por la vivienda

Imatge 8

24.12.2006 pág. 20 EL F

El movimiento por la vivienda empieza en mayo por un correo electrónico

El movimiento por la vivienda digna, que se inició en mayo de este año, se ha consolidado en Barcelona. Los manifestantes por la vivienda digna no sólo de otros países, sino también de Madrid, se unieron a la manifestación por la vivienda digna en mayo de este año. Los manifestantes por la vivienda digna no sólo de otros países, sino también de Madrid, se unieron a la manifestación por la vivienda digna en mayo de este año.

Una multitudinaria marcha consolida en Barcelona el movimiento por la vivienda digna

La policía cargo contra los manifestantes de Madrid para evitar una sentada frente al Congreso

Los manifestantes por la vivienda digna, que se inició en mayo de este año, se ha consolidado en Barcelona. Los manifestantes por la vivienda digna no sólo de otros países, sino también de Madrid, se unieron a la manifestación por la vivienda digna en mayo de este año.

Imatge 9

Imatge 10

Imatge 11

3. Presentació dels actors

Per tal d'entendre el context, és important que fem un repàs dels principals actors de les notícies publicades a l'Estat espanyol que feien referència a l'acampada d'Els Fills de Don Quixot i també a la seva presència a Barcelona.

Els Fills de don Quixot: La iniciativa neix d'un grup reduït de persones: Joseph Legrand, els seus germans Jean-Baptiste i Agustín i un amic d'aquest últim. Tot va començar quan Agustín i Pascal van provar de dormir al carrer amb 20 euros a la butxaca i un cartró, amb l'objectiu de conèixer els sense sostre (qui són, quin tipus de gent és, per conèixer si es tractar de gent realment marginal, d'alcohòlics que volen viure al carrer...). Van anar amb una càmera per enregistrar testimonis, amb la finalitat de donar visibilitat a aquesta gent. Van decidir de crear un blog per tal de difondre els retrats que es feien (ara aquest blog s'ha convertit en el web de l'associació).

Ràpidament se'ls acut que podrien fer un campament que barregés els que estan ben allotjats i els que estan mal allotjats. Van triar un espai per instal·lar-s'hi: la plaça de la Concorde (el 2 de desembre), però van ser ràpidament desallotjats. En un primer moment, van pensar de desistir, però ja tenien comprades 200 tendes de campanya i, a més, sentien que no podien decebre als sense sostre amb què havien contactat.

Quinze dies després decideixen instal·lar-se a la vora del canal. Aquesta vegada, per evitar el desallotjament immediat, els impulsors van dur l'acampada de manera discreta i la mateixa nit del 16 de desembre, via SMS, van indicar el lloc triat. Els sense sostre ja els coneixien d'abans, ja que Augustín i Pascal havien passat un mes i mig dormint al carrer amb ells.

La primera reacció dels mitjans va ser titllar-los de burgesos i, per això, van prohibir l'entrada d'aquests al campament. A partir d'aquí van proliferar els campaments en altres ciutats de la província fins arribar a l'èxit ja conegut.

Govern francès: Dominique de Villepin és primer ministre francès des de maig de 2005, en substitució de Jean-Pierre Raffarin. Fins llavors havia estat ministre de l'Interior. Va arribar al govern en un moment crucial, després de la derrota que van patir en la campanya per l'aprovació de la Constitució Europea. Durant el temps que portava de mandat no solament havia hagut de fer front a una França moralment desencantada i amb un creixement econòmic discret (ja havia estat desplaçada per la Xina del quart lloc mundial al cinquè). En el terreny personal, Villepin afrontava una rivalitat manifesta amb Sarkozy. A més, durant els darrers mesos la societat francesa havia respost durament amb manifestacions a propostes governamentals i també a malestars socials.

- Març de 2005: Nombroses manifestacions (universitàries i sindicals) per tot el país pel projecte de reforma laboral que permetria l'acomiadament lliure de joves (CPE) durant els dos primers anys de contracte.
- Novembre de 2005: crisi dels suburbis desencadenada per unes declaracions de Sarkozy i la mort de dos nois mentre eren perseguits per la policia. Un conflicte que tenia les seves arrels en la difícil situació per la qual travessava el jovent d'aquests barris i el fracàs de la integració de la immigració a França, que va dur a decretar l'estat d'emergència.

De Villepin s'havia arribat a dir que "està dret davant de Bush, però de genolls davant de la CGT".ⁱ

Assemblea per un Habitatge Digne: L'assemblea popular per un habitatge digne es definia com un grup divers de Barcelona que es reunia per debatre al voltant de l'habitatge. Afirmaven que no parteixen de zero, perquè tots tenien vivències pròpies (la hipoteca que ofega, els lloguers abusius, la vergonya del *mobbing*...). Es reunien setmanalment i havien anat creant comissions de treball en diverses àrees: difusió, gràfica, premsa, fanzine, logística, internet...

L'inici d'aquest moviment va tenir lloc el 14 de maig quan a través de missatges i correus electrònics es va convocar una asseguda per l'habitatge digne. A partir d'aquest moment, i degut a l'èxit recollit, es van fer 7 mobilitzacions més d'un caire molt semblant. Arran d'aquestes assegudes en què tenia lloc intercanvi de correus electrònics es va començar a convocar l'assemblea popular cada dissabte a la Plaça del Rei, on s'esforçaven perquè sorgissin idees innovadores i atractives per a la gent. S'organitzaven sobretot al voltant del blog **vdevivienda** (on confluien moviments per un habitatge digne de tot l'Estat).

Moviment okupa: Amb una forta implantació a algunes ciutats europees com Berlín o Londres, des de finals dels anys 60, és un moviment social urbà que posa en qüestió els pilars del capitalisme. Manté relacions amb altres moviments socials i atreu específicament sectors juvenils de població (sobretot si es compara amb altres moviments socials urbans com pot ser l'associacionisme veïnal), un sector jove afectat per la reestructuració econòmica, l'aturada flexibilitat laboral i també una patrons de consum fortament arrelats.ⁱⁱ

Promouen i practiquen l'autogestió de la vida quotidiana i de l'espai públic, sobretot en habitatges i locals sotmesos a reestructuració urbana i forts processos d'especulació immobiliària. Proposen un model de ciutat en què l'habitatge sigui accessible als sectors exclosos, en què els espais públics estiguin autogestionats, que es reutilitzin les edificacions existents, entre d'altres.

El moviment okupa està fortament criminalitzat als mitjans de comunicació, sobretot arran del desallotjament dels cinemes princesa a Barcelona, el 1996. Aquest moment va significar un punt d'inflexió per al moviment okupa que ha anat creixent de la mà del

boom urbanístic de l'última dècada. Se'ls relaciona sistemàticament amb els actes vandàlics.

Ajuntament de Barcelona: Governat per un tripartit des de 2003 (PSC, ICV-Verds-ERC), l'Ajuntament de Barcelona havia tingut com a eixos principals d'actuació situar la ciutat entre les destinacions turístiques i comercials principals, millorar la mobilitat i posar en marxa l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir al convivència ciutadana. Aquesta última mesura era una resposta de l'Ajuntament a les queixes veïnals per la brutícia i el soroll a la ciutat, però també a la campanya orquestrada des d'alguns mitjans de comunicació, entre els quals destaca *La Vanguardia*, l'agost de 2005, tal com va reconèixer l'anterior alcalde i actual ministre d'Indústria Joan Clos en una entrevista concedida a aquest mateix mitjà l'1 de febrer de 2006.

L'ordenança posava l'èmfasi en les conductes individuals com a principal origen dels problemes de la ciutat de Barcelona, per bé que barrejava problemes tan diferents i complexos com el treball sexual, la pernoctació al carrer i la mendicitat, juntament amb grafitis i aldarulls.

Les dificultats per accedir a habitatge per part del jovent i la manca de sòl públic a Barcelona són aspectes pendents d'una resposta decidida per part del consistori, el qual també ha de fer front a les crítiques de l'oposició pel que consideren una actitud tova davant del moviment okupa.

4. Metodologia

La metodologia que hem utilitzat per tal de comprovar les hipòtesis, es basa en l'anàlisi crític del discurs (ACD), un tipus d'investigació analítica que estudia principalment la manera en què l'abús de poder social, el domini i la desigualtat són practicats, reproduïts pels textos i la parla en el context social i polític. Teun A. Van Dijk descriu aquest tipus d'estudi, com un plantejament, posicionament o postura explícitament crític per estudiar el text i la parlaⁱⁱⁱ.

És aquest fet de "prendre partit" el que creiem que converteix aquest tipus d'anàlisi en una eina adient per tal de treure l'entrellat sobre el tractament que van donar els mitjans de comunicació a l'Estat espanyol i a Catalunya a l'acampada d'Els Fills de Don Quixot i a l'anunci d'una possible acampada similar a la ciutat de Barcelona per part d'alguns membres d'aquesta associació, juntament amb l'Assemblea d'Habitatge. Segurament, aquest posicionament xocarà de ple amb aquelles aproximacions que se

situen en el plànol de l'“acriticisme”. Davant d'això, partim del fet que tota investigació es converteix en “política”, fins i tot quan no pren partit en els afers i problemes socials.^{iv}

Una altra característica dels estudiosos que prenen com a referència l'ACD és que s'ocupen de temes socials i d'afers polítics. El cas que es tracta en aquest estudi, si bé és una actuació acotada en el temps i, fins i tot, segons com podríem qualificar d'“anecdòtica”, com ja s'ha vist al context, adquireix importància des del moment en què té com a rerefons un problema social com és l'accés a un habitatge digne.

Hi ha autors que qualifiquen aquest tipus d'anàlisi fins i tot com una manera de contribuir de forma efectiva a la resistència contra la desigualtat social.^v Fairclough i Wodach^{vi} defineixen l'anàlisi crítica del discurs de la manera següent:

- L'ACD tracta de problemes socials.
- Les relacions de poder són discursives.
- El discurs constitueix la societat i la cultura
- El discurs fa una feina ideològica.
- El discurs és històric.
- L'enllaç entre el text i la societat és mediat.
- L'anàlisi del discurs és interpretativa i explicativa
- El discurs és una forma d'acció social

Hi ha alguns principis d'aquesta anàlisi que es poden trobar ja en la teoria crítica de l'Escola de Frankfurt des d'abans de la segona guerra mundial. La seva orientació característica cap al llenguatge va començar amb la “lingüística crítica (Regne Unit i Austràlia, bàsicament), cap a finals dels anys setanta (Fowler, Hodge, Kress i Trew i Mey). Així mateix, aquesta perspectiva d'estudi té les seves equivalències corresponents en els desenvolupaments crítics de la psicologia i de les ciències socials, alguns datats ja als primers setanta (Bimbaum, Calhoun, Fay, Fox i Prilleltensky, Hymes o Thomas, 1993; Turkel, 1996).

L'ACD s'entén com una reacció a paradigmes formals dominants als anys seixanta i setanta que generalment es volien “asocials” o “acrítics”. El mateix Van Dijk reconeix que als anys seixanta i començament dels setanta, “les reivindicacions socials anaven per un costat i els treballs de sociolingüística, per un altre”^{vii}. No és fins a

començament dels anys vuitanta que sorgeix l'ACD, la qual beu directament de lluites com la feminista, l'antirracista o la pacifista.

Per un altre costat, una altra característica destacable de l'anàlisi crítica del discurs és la seva interdisciplinarietat a l'hora d'estudiar els problemes socials o els temes rellevants. En aquest sentit, l'ACD forma part d'un ampli espectre d'estudis crítics sobre humanitats, ciències socials (ex. Sociologia, psicologia, investigació de la comunicació de masses, lleis, literatura o ciències polítiques).^{viii} De la mateixa manera, l'ACD beu de disciplines del camp dels estudis lingüístics com la sociolingüística, la retòrica, la semàntica...

A través de l'ACD podem procedir a analitzar qualsevol tipus de text. Per als teòrics de l'anàlisi crítica del discurs, al darrere del text hi ha un esquema que s'elabora amb macroproposicions (temes globals), les quals alhora controlen la coherència del text. Un discurs, i també un discurs de notícies, té molts nivells i dimensions que interrelacionen de manera complexa, mentre que cada característica estructural pot estar enllaçada amb algun factor cognoscitiu, pragmàtic, social o cultural. En aquest cas, els titulars i el líd en una notícia són característiques de la macroestructura. Altres aspectes que cal analitzar són les estructures retòriques i d'estil, aspectes importants per a l'eficàcia i les funcions comunicatives del text, els estats d'ànim, les opinions o les actituds sota les quals es descriuen els esdeveniments i les accions narrades. En aquesta investigació, hem fet servir el quadre de la imatge 12 per tal d'analitzar totes les informacions que s'agrupen en el corpus d'anàlisi.

FITXA D'ANÀLISI

Data: _____

Diari:	Secció:	Pàgina:
--------	---------	---------

Titular: _____

Estructures gràfiques

Foto:	Destacat:	Entradeta:	Gràfic:	Altres:
-------	-----------	------------	---------	---------

Situació de la notícia

Extensió:	Posició:	Temes al voltant
-----------	----------	------------------

Macroposició: _____

Periodista i posicionament

Autoria:	Denominació grup:	Enfocament notícia	Posicionament cites:
----------	-------------------	--------------------	----------------------

NOTICIA

Proposició	Actors	Lèxit	Sintaxi	Retòrica

Imatge 12

El corpus analitzat és el següent:

Diaris: *El País*, *La Vanguardia*, *La Razón*, *Avui*, *El Periòdico* i *l'ABC*.

Dates: Entre el dia 4 de gener de 2007 i el 14 de gener de 2007.

5. Resultats de l'anàlisi**5.1. Extensió i autoria**

És important observar, en primer lloc, quins són els diaris que han seguit d'una manera més generosa la història d'Els Fills de Don Quixot, des que gràcies a l'actuació d'aquest col·lectiu al país veí, el govern francès va anunciar un projecte de llei que situava el dret a l'habitatge en el mateix nivell que l'educació o la sanitat, fins que dos dels seus membres arriben a Barcelona i intenten articular una protesta en una estada que va durar exactament una setmana.

A l'observar quina extensió de notícies havien dedicat els rotatius al grup francès, es pot veure clarament un primer grup amb els tres que els van seguir amb més

informacions (*El País*, 658 línies en 5 notícies; *El Periódico*, 581 línies en 6 notícies; i l'Avui, 500 línies en 5 notícies). En un segon graó pel que fa al seguiment en termes d'extensió, hi trobem el diari *El Mundo*, que hi va dedicar 362 línies distribuïdes en 4 notícies. En un últim grup, d'aquells diaris en els quals els Fills de Don Quixot han passat més desapercebuts, sorprèn l'escassa cobertura informativa que en va fer *La Vanguardia*, diari elaborat a Barcelona i que acostuma a seguir més o menys de prop els esdeveniments que tenen lloc a la ciutat. Amb només 269 línies en 3 notícies, és el mitjà que ha dedicat menys text als Fills de Don Quixot. En uns guarismes semblants però lleugerament per sobre hi situem, per últim, el diari *La Razón*, amb 289 línies en 3 notícies.

També cal observar, com a segon aspecte formal que hem cregut interessant, quins periodistes cobreixen les notícies, o bé si les informacions estan extretes d'agència. En aquest sentit, *El Periódico* és el diari que pren d'una manera més clara, a partir del dia 9 de gener de 2007, l'adjudicació del seguiment dels Fills de Don Quixot i totes les informacions que hi fessin referència a una periodista en concret, Rosa Mari Sanz, en ocasions ajudada per un altre periodista per elaborar la informació. Una opció que es pot considerar que també va prendre *La Razón*, si més no amb les dues notícies que van elaborar sobre el col·lectiu francès a Barcelona, totes dues firmades per Celia Traviesas. Des de París, va informar per aquest diari Javier Gómez. Al diari *Avui* es va produir una situació peculiar: la periodista Sònia Pau va elaborar la majoria de notícies que en parlen (a vegades junt a un altre company de redacció) però no va ser ella, sinó Laura Nicolàs, la que va elaborar la notícia del dia 14, després de l'acampada, decisiva si entenem que és la que dona el desenllaç del pas dels Fills de Don Quixot per Barcelona. Un cas amb unes particularitats també curioses és el d'*El País*, on totes les informacions procedents de París les firma el mateix periodista, Octavi Martí (corresponsal del diari en aquesta ciutat), mentre que l'activitat del col·lectiu francès a Barcelona la cobreix en cada notícia un periodista diferent, sense assignar-ne cap per seguir amb exclusivitat aquest cas. Per acabar, hi ha dos diaris que no tant sols refusen l'opció d'assignar un periodista a aquest seguiment, sinó que extreuen algunes informacions d'agència, i així les signen. En concret, *El Mundo* va fer això en dues notícies, mentre que les altres dues estan firmades per dos periodistes diferents (la notícia del 10 de gener per Jordi Ribalaygue i la del dia 14 per Carol Álvarez). *La Vanguardia* tampoc va optar per assignar el seguiment dels Fills de Don Quixot a un periodista concret: de les tres notícies, la primera és d'agència i les altres dues apareixen firmades la primera per P. Arenós i l'altra per Lluís Sierra.

Cal recordar que el nombre de pàgines i el text dedicat a una temàtica, així com l'assignació o no d'un periodista concret perquè segueixi un cas, no són decisions ni molts menys gratuïtes o casuals en la rutina productiva d'un diari, i per tant cal tenir en compte que les dades exposades corresponen a una selecció intencionada duta a terme en cada redacció segons uns criteris d'interès informatiu, d'atractiu per el lector o bé d'interessos concrets pel propi mitjà i per la línia editorial que en les seves pàgines defensa.

5.2. De França...

Més enllà d'aquestes observacions de caràcter formal, entrem ja en les conclusions que es poden extreure sobre l'enfocament que van fer d'aquest cas els diversos diaris, analitzats sota la lupa de l'anàlisi crític del discurs. La primera data informativa important que arriba als diaris de casa nostra és la del 4 d'abril. Així la van viure els sis rotatius als que hem sotmès a anàlisi:

El diari que dedica més atenció a aquesta notícia el 4 de gener és *El País*, amb una detallada explicació de la situació de l'habitatge a França durant els últims anys. Tot enfocat cap a un discurs que, si bé anuncia la decisió de l'actual govern sobre habitatge, és l'únic diari que es remunta a la situació del 2000 per explicar-nos la situació i que destaca que llavors va haver-hi una proposta dels socialistes en aquesta direcció, que va ser rebutjada. Sis anys després, a finals de 2006, el problema de la absència d'ajudes pels 'sense sostre' perdurava i per això neix el moviment Fills del Quixot. També diu que, davant la imminència de las eleccions, Dominique de Villepin es veu forçat a prometre una llei d'ajuda social en la qual es reconeix el dret a exigir una vivenda digna davant d'un jutge, una decisió que qualifiquen d'electoralista.

El Periódico informa sobre el projecte de llei que anuncia el govern francès (en reacció a les protestes que han omplert de tendes d'acampada París i altres ciutats franceses). Aquest diari explica la notícia centrant-se no en el context general de com arriba aquesta decisió, sinó en el fet concret de la decisió explicat a través de la veu de Villepin, el primer ministre francès. El discurs oficialista és el dominant, en una peça elaborada a partir d'una nota de premsa d'agència. Aquest punt de vista arrelat al discurs del poder també es pot apreciar en altres moments en aquest diari.

La Vanguardia explica en termes bastant semblants la decisió del govern francès, amb la diferència que dona molt més protagonisme a les protestes dels Fills de Don Quixot com a element de pressió que ha provocat uns resultats concrets. Els reconeix el mèrit

de posar en la primera línia informativa la situació dels 'sense sostre', i destaca també la proximitat de les eleccions.

La Razón, per la seva banda, teneix tota la notícia d'un to més greu, parlant d'una crisi social enmig de la qual sorgeixen els Fills de Don Quixot. Destaca que la mesura presa pel govern és una iniciativa que Nicolas Sarkozy, (candidat conservador a les eleccions presidencials) ja havia promès uns mesos abans y que després la candidata socialista Segolene Royal la va subscriure. Parla de que el grup aconsegueix arrancar una promesa a Villepin, just en un entorn conflictiu de precampanya electoral.

Al diari *Avui* es desmarquen del que treuen la majoria de mitjans: el dia 9, destaquen com a notícia que "S'aixequen les acampades pels 'sense sostre' a París", un fet que en d'altres mitjans no és en cap cas titular i que es comenta breument en alguna informació. En aquesta notícia els Fills de Don Quixot han arribat a Barcelona, però encara no han fet cap acte públic, d'aquí probablement la necessitat de buscar un titular a l'activitat del grup a França, i també es denota l'interès d'aquest diari per l'arribada del grup a Barcelona (en aquesta notícia en segueix els primers passos, que passen desapercebuts en altres mitjans).

El Mundo parla de primera vegada dels Fills de Don Quixot quan ja són a la capital catalana, i per tant no publica res sobre la important acampada de protesta a les ciutats franceses i els resultats obtinguts per aquesta mobilització.

5.3. ... a Barcelona

L'arribada dels Don Quixot a Barcelona té un moment clau: una roda de premsa del col·lectiu on anuncien que acamparan a la plaça Sant Jaume de Barcelona el 13 de gener. A partir d'aquí, seran explicats els posicionaments dels actors principals (bàsicament el propi col·lectiu i l'Ajuntament de Barcelona, moltes vegades en la figura de l'alcalde Jordi Hereu). En *El Periódico* destaca la voluntat de la notícia en voler mostrar la situació de conflicte com a consolidada entre el col·lectiu i l'ajuntament. L'aparició de la sensació de conflicte arriba (ocasionalment?) quan és el col·lectiu qui pren la veu. També *La Vanguardia* parla de clar desafiament cap a l'alcalde, ja que recull la frase del col·lectiu dient que no demanaran permís per fer l'acampada. *El País* mostra més parcialisme des del primer moment: en primer lloc reconeix que els Fills de Don Quixot amplien el debat sobre el problema de l'accés a l'habitatge, però les seves informacions es recreen en les actuacions de la Generalitat en aquest tema. *El Mundo* no se centra en aquesta situació de conflicte, i de fet cobreix la notícia molt pobrament,

amb una columna estreta d'agència. El que sí fan és mantenir la porta oberta a que el grup anunci més mobilitzacions de major impacte, amb un manifest interès de mantenir un dubte sobre el possible augment de la inestabilitat a la ciutat. El dia 10 de gener l'*Avui* es torna desmarcar amb un titular que diu "L'èxit del dret a l'habitatge a França atia l'activisme català", un plantejament que xoca frontalment amb el d'altres diaris (alguns d'ells titulen sobre l'actitud preventiva de l'Ajuntament d'avisar que no permetran acampades a la ciutat). El dia 12, quan es publica que els Fills de Don Quixot volen acampar a Barcelona, el titular planteja, com altres diaris que ja s'han comentat, un xoc directe entre l'ONG francesa i l'alcalde. Es tracta d'una notícia multifocal, que inclou també el punt de vista de l'oposició (a part dels dos grans protagonistes, el grup francès i l'ajuntament). En tot cas, el títol és molt més agressiu que no pas l'actitud que s'explica al cos de la notícia que tenen els Fills de Don Quixot a l'hora de convocar l'acampada.

Resulta clau el que passa el dia 13 de gener, jornada durant la qual s'ha de fer l'acampada. Segons el nostre punt de vista, l'Ajuntament (amb l'ajuda de les entitats de Barcelona que treballen contra la pobresa) fan un moviment de tacticisme mediàtic que és secundat per tots els diaris sense excepció: Fan el dia abans una roda de premsa, per tal que el mateix dia de l'acte dels Fills de Don Quixot tota la premsa de bon matí parli de l'aïllament i la falta de suports del grup francès a la ciutat, així com de la presentació d'uns balanços de l'activitat de l'ajuntament en protecció social i ajuda als sense sostre durant el 2006 (s'aprofita aquesta pluja de dades per argumentar que, en aquest sentit, Barcelona té una situació molt diferent a la de París, i que aquí l'administració treballa amb les entitats per solucionar els problemes de garanties socials). Hi ha alguns diaris, com *El Periódico*, *El País*, *l'Avui* o *La Razón*, que secunden aquesta estratègia de manera deliberada en les seves informacions, donant gran cobertura a aquesta roda de premsa, on l'Ajuntament aprofita per reiterar que no permetrà als Fills de Don Quixot acampar, en compliment de l'ordenança de civisme. Altres diaris, com *La Vanguardia*, fan el mateix amb l'únic matís d'incloure a la informació el punt de vista dels líders de l'oposició a l'Ajuntament de Barcelona, demanant a l'alcalde que estigui alerta per evitar l'acampada. L'enfocament més diferenciat és el d'*El Mundo*, que també entra en el joc de donar ressò a la roda de premsa conjunta de les entitats i l'ajuntament, però respecte a aquest últim emprà un to més crític, fent-li entonar un "mea culpa" sobre les deficiències que existeixen en matèria de protecció social. En aquest sentit, s'impregna el text del missatge que a Barcelona algunes coses no funcionen bé.

No obstant, la conclusió és que el dia pel qual està prevista l'acampada dels Fills de Don Quixot tots els principals diaris que es poden llegir a Barcelona es fan ressò de la contrainformació intencionada que han llençat l'Ajuntament i les entitats. Ningú dedica una notícia a explicar qui són exactament Els Fills de Don Quixot, quines són les activitats que tenen previstes per aquesta jornada i els seus principals arguments, o un recull dels suports que s'han aconseguit fer a Barcelona. En aquest sentit, l'estratègia oficialista sembla funcionar, i el col·lectiu francès veu com, en el que ha de ser el seu gran dia a la capital catalana, la premsa els posiciona en una situació d'aïllament total i de desarticulació dels arguments pels quals van triomfar a París i van venir fins a Barcelona.

5.4. Acampada frustrada

El dia 14 tots els diaris publiquen, d'una manera o altra però en la gran majoria de casos amb una notícia a pàgina sencera, quin va ser el resultat de l'acampada prevista pels Fills de Don Quixot, es tractava de la jornada clau pel col·lectiu francès a Barcelona, i degut als mals resultats, l'última vegada que es va parlar dels Fills de Don Quixot en els rotatius que es poden llegir a la ciutat. Per això, s'ha considerat d'interès exposar l'enfocament que en va dur a terme cada diari en particular.

El Periódico en aquesta notícia demostra el posicionament definitiu del mitjà al costat de l'ajuntament, amb una retòrica que aconsegueix donar un punt de vista pejoratiu cap als Fills de Don Quixot, donar prioritat a l'actuació i les veus de l'ajuntament i no recollir les reclamacions i les explicacions del col·lectiu francès. L'episodi es tanca, i el parcialsime del mitjà queda clar, amb una notícia complementària que fa una radiografia un per un dels tres representants dels Fills de Don Quixot a Barcelona, i els presenta com uns personatges sense criteri seriós que han anat a parar a la capital catalana, tal com recull el titular, "per casualitat".

El País destaca que el moviment no aconsegueix convocar el mateix suport que va rebre a França, degut es diu a la falta de mobilització a Barcelona i també al dispositiu policial previst per l'ajuntament. El seu enfocament aprova l'actuació de l'Ajuntament de Barcelona, i respecte les comparacions amb el que va passar a França, argumenta que allà el govern va cedir davant el moviment per la necessitat de calma i de resoldre el problema de cara a les eleccions.

La notícia de l'*Avui* es caracteritza per una primera part rigorosa i informativa explicant els fets d'aquell matí, i una segona ja amb més intencionalitat, on destaca l'atorgament

del ressò a diverses veus que mostren un posicionament crític cap al fet d'evitar l'acte. Una selecció de testimonis intencionada que aconsegueix donar una sensació general de disconformitat amb l'actuació de l'ajuntament.

El Mundo fa una notícia marcada per la narració dels fets des de la observació dels mateixos. Resulta important com es destaca la fermesa de l'ajuntament, i també es recull la resignació i les paraules dels Fills de Don Quixot per no poder fer l'acampada. El més destacat, que aquell dia *El Mundo* publica una peça d'opinió, expressant el punt de vista del diari (en l'apartat "La impresión del domingo", pàgina 6), titulat "El acierto de Hereu", on es felicita l'actuació presa per l'ajuntament d'impedir l'acampada, i es recull que els líders de l'oposició municipal, Trias i Fernández Díaz, també han felicitat l'alcalde per la seva fermesa davant els Fills de Don Quixot.

La Razón explica que l'acampada va ser un fracàs total, i el que es pretenia que fos com una gran acampada francesa va acabar sent una activitat lúdica en la que amb feines i treballs es van poder entrar una taula i quatre cadires a la plaça Sant Jaume. Explica que la policia va fer complir l'ordenança municipal contra una possible acampada que, segons el diari i compartint aquest plantejament amb *El Periódico*, ningú sap a ciència certa perquè es volia fer a Barcelona.

El dia després de l'intent d'acampada *La Vanguardia* no publica cap notícia referent a aquesta situació. Sí se'n pot trobar una notícia consultant el seu portal electrònic, lavanguardia.es, on el mateix dia 13, el de la acampada, es va publicar una notícia que titulava diferent a com ho faria tota la premsa en la jornada posterior: "Los 'Hijos de Don Quijote' se instalan en la Plaza de Sant Jaume sin tiendas tras negociar con la policía" era el titular, destacant així no un fracàs de l'acte, sinó una consecució parcial, i donant un enfocament a la notícia sota la idea que potser no corresponia amb la situació de Barcelona organitzar una mobilització com la de França sobre els "sense sostre", però sí sobre el tema de la "vivenda digna".

5.5. Lèxic i sintaxi

La utilització d'un lèxic i unes construccions sintàctiques determinades són les bases que articulen no només la informació objectiva del discurs, sinó també la seva intencionalitat. Un segon missatge tenyit de subjectivitat que impregna qualsevol text, i que en com a part final del nostre anàlisi volem comentar en cadascun dels rotatius que han estat el nostre objecte d'estudi, ja que sota aquests elements lingüístics i de redacció és on més clarament podem veure alguns exemples de les orientacions i els enfocaments amb què els diaris van seguir el pas dels Fills de Don Quixot per Barcelona, complementant així i exemplificant en els elements léxics i sintàctics més destacats tot allò que fins ara s'ha aportat a partir de l'anàlisi crític del discurs aplicada a les informacions.

El Periódico en el sentit purament lingüístic buscava en molts moments el reforç i la credibilitat que dóna el fet d'explicar que el que es diu (unes dades, uns arguments, unes raons) són procedents de fonts oficials, s'ajusten a la llei o provenen de polítiques en funcionament que han demostrat uns resultats eficaços. Per altra banda, en els elements de titulació de les notícies principals (els punts més efectius pel que fa a impacte lèxic i sintàctic) en els dies claus sempre hi havia present la paraula "acampada" (fet que no succeeix en altres diaris d'una manera tant constant). En el cas d'aquest diari resulta també molt rellevant el titular de la notícia complementària del dia 14, que diu que els membres del grup francès van elegir Barcelona "per casualitat", aquesta última paraula especialment escollida amb molta intenció i amb un impacte molt potent i pejoratiu cap als Fills de Don Quixot. Altres fórmules en els elements de titulació com que l'acte "durarà només cinc hores", "L'ajuntament insisteix que no tolerarà", "Les organitzacions aplaudeixen la política municipal", "La mobilització es va reduir a...", "Protesta frustrada", ajuden a fer arrelar els enfocaments d'aquest diari, principalment de suport a l'Ajuntament de Barcelona.

El diari *Avui* titulava el dia 12 incloent la paraula "desafien" (Els Fills de Don Quixot a Hereu), un verb que dóna la sensació de fort xoc i enfrontament entre el col·lectiu francès i l'alcalde. Altres formulacions referents als Fills de Don Quixot, com ara "estan decidits a aprofitar els èxits que han tingut a França", o "volen cridar l'atenció sobre" reforcen aquesta actitud combativa, o si més no de molta decisió i ganes d'aconseguir alguna cosa a Barcelona (encara que sigui havent d'anar en contra de l'ajuntament). Una idea que va quedar també perfectament plasmada en l'expressió del titular del dia 10: "atia l'activisme català". En aquesta mateixa notícia, un subtítol donava un missatge a l'ajuntament per boca de l'Assambea per un habitatge digne: que "prenguin

nota del compromís del govern francès”; destacar aquestes paraules en el subtítol també seguia la idea de certa exigència i visió crítica cap a l’ajuntament a la que donava veu el diari *Avui* com ja s’ha comentat. Segurament l’aportació més destacada del diari *avui* en l’apartat lèxic i sintàctic va ser el que podríem considerar l’encunyació d’una frase, que van publicar com a titular el dia 13 i que la següent jornada es va transformar en l’explicació més ràpida al fracàs de l’acampada: “Barcelona no és París”. Diversos mitjans van utilitzar aquesta frase en les seves informacions el dia 14, quan el diari *Avui* ja l’havia publicat en un titular el dia abans, motiu pel qual cal atribuir-li “el mèrit” d’haver aconseguit que aquesta expressió fes fortuna i es convertís en la representació més aconseguida de què va passar amb el pas dels Fills de Don Quixot per Barcelona.

La Vanguardia es mostrava a través de la seva utilització de lèxic i la sintaxi molt respectuosa amb els Fills del Quixot, y explicaven la seva actuació amb frases com ara “consiguió llevar a la primera línea de información” (04/01). A Barcelona, utilitzaven el terme “desafío” per caracteritzar la iniciativa dels Fills del Quixot, i al mateix temps recollien les expressions comuns dels líders del PP y CiU per donar la imatge de consens de les forces polítiques en relació a l’enduriment de la posició de l’alcalde. Pel que fa a les ONG locals, una frase del 13 de gener de Jordi Roglà de Càritas resultava un veritable reflex del posicionament del diari: “Nos alegramos de los resultados en París, pero aquí la situación es diferente”. És curiós que en la mesura en què avançava la història, el col·lectiu francès va perdent presència en declaracions fins el punt de desaparèixer com a veu activa el dia 13 de gener i desaparèixer de la escena el dia 14, jornada durant la qual els altres diaris van publicar el resultat de l’acampada.

El País va fer un tractament de bona consideració cap als Fills de Don Quixot. Explicaven que el problema l’havia creat el “govern conservador” i que el moviment havia buscat una solució. Per això van introduir paraules i frases com “Francia reconoce” al titular del día 4, i “La batalla de los ‘sin techos’” el del día 12. Ja quan arriben a Barcelona, *El País* es tornava més neutral, i identificava amb un tractament favorable les accions del govern local, matisant les relacions entre el grup francès i les ONG locals: “Ha terminado de abrir el debate” (12/01) suposava una frase positiva a la labor dels Fills del Quixot, tot i que quan les relacions es van troncar matisaven amb el terme “No respaldan” (13/01). Pel que fa a l’ajuntament, *El País* va publicar totes les dades d’ajudes durant l’últim any. El dia 14/01 el diari va escollir la paraula “pinchan” per il·lustrar un contratemps més que no pas una derrota, i donaven a entreveure que

la culpable del fracàs va ser la falta de mobilització de la gent: “lejos de encontrar la solidaridad de los ciudadanos barceloneses que viven en precario”.

La Razón va utilitzar termes com “indigentes, obreros en paro, borrachines, inmigrantes sin papeles y punkies con sus perros sueltos” per categoritzar la naturalesa dels Fills del Quixot. També en l'episodi de les promeses de Villepin, la selecció lèxica d'aquest diari va ser peculiar, amb l'ús del verb “arrancar”, amb la que aconseguia evitar una lectura que inclogués acords i diàlegs. Pel que fa a les propostes, introduïa a Nicolas Sarkozy com a “adelantado a los acontecimientos” amb la referència sintàctica de la iniciativa del candidat conservador a l'octubre. Quan el grup va arribar a Barcelona el ridiculitzava i el fa ver enfrontar a les altres organitzacions amb paraules com “desvinculado”, o bé amb les paraules d'un representant de les entitats de Barcelona: “No puede ser que nos enteremos por la prensa de las intenciones de HDQ”. A la notícia final sobre la acampada fallida, aquest diari va fer una narració desenfadada i fins i tot fregant un to burlesc sobre el fracàs de l'acampada, i finalitza la informació afirmant que “nadie sabe porqué la plataforma francesa escogió Barcelona”.

El diari *El Mundo* en línies generals, sobretot en les notícies del dia 10 i del dia 14 (les dues que no extreuen d'agència i que cobreix un periodista), va utilitzar recursos que intenten donar lleugeresa, atractiu i frescor al text, de manera que en alguns moments s'acostava força el que podríem dir-ne un estil sensacionalista. En la primera notícia, així ho avalen expressions com “saboreando todavía el éxito cosechado”, “continuaremos con este combate hasta la muerte”, “es legitimo y necesario salir a la calle” o “los políticos deben tomar nota”. En la mateixa línia, en la segona notícia esmentada aquest caràcter més desenfadat es va concentrar en una peça complementària, situada al mig del text principal, que anava encapçalada pel títol “Vicenta, el turista japonés y los novios”, on es recollia la experiència de diverses persones que es van trobar enmig del dispositiu policial preparat per evitar l'acampada. Cal dir que aquest tipus d'expressions i de tractament es trobaven en el cos de les notícies, i en els titulars principals es va utilitzar un estil informatiu i sense l'ús de paraules o fórmules sintàctiques de gran impacte. També cal destacar, en la notícia del 13 de gener, algunes expressions que reforcen la idea que alguna cosa no es fa bé a la ciutat en matèria de protecció social, una impressió que ja s'ha comentat que *El Mundo* sembla tenir la intenció de donar: fent referència a què n'opinen les entitats d'ajuda a la pobresa sobre l'acampada, tot i que se'n desmarquen, es recollia que la consideren “una respuesta legítima a un malestar general”; també destacava en

aquest sentit la següent frase: “Ricard Gomà [regidor de Benestar Social de l’Ajuntament], reconeció que el gasto social en España ‘està lejos de la media europea’ y consideró ‘un reto’ la necesidad de ‘superar éste déficit estructural’”.

5.6. Actors

La Vanguardia, La Razón, Avui, El Periódico, El País i El Mundo han emprat diferents termes i enfocament per identificar els actors principals que han aparegut en les informacions que configuren el corpus d’aquesta anàlisi. Entre d’altres exemples, per a alguns, Els Fills de don Quixot és un col·lectiu respectable amb idees clares i objectius específics. Per a d’altres, es tracta d’una agrupació de persones *indesitjables* que busquen la figuració i la pressió. Tot seguit, es presenten els actors apareguts amb la manera d’identificar-los que tenen els diferents diaris, així com la imatge que en transmeten.

Els Fills de Don Quixot: De manera general, la quota d’aparició d’Els Fills de Don Quixot ha començat ort i amb una gran presència. Gairebé la totalitat dels diaris estudiats van donar veu als seus líders i activistes, amb una presència considerable de cites. A mesura que passaven els dies, però, la presència d’aquest col·lectiu va passar a un segon plànol, fins que van desaparèixer completament com a actors principals

El primer dia d’anàlisi (04/01/07), es pot observar la categorització que cada mitjà va donar a Els Fills de Don Quixot i com van explicar la seva història. Així, per exemple, per a cinc dels sis diaris, aquesta era una organització vàlida, un moviment o un col·lectiu de suport als “sense sostre”. *La Razón*, en canvi, va oferir una identificació diferent. Per a aquest aquest era un col·lectiu de “sense sostres”, el qual al·lutava “indigentes, obreros en paro, borrachines, inmigrantes sin papeles y punkis; estos contaban con el apoyo de algunos ciudadanos con hogar”.

En els últims dies d’estudi, Els Fills de Don Quixot desapareixen com a veu activa en el discurs de les notícies i passa a un segon plànol; a més, tots els diaris comencen a donar la sensació que han de focalitzar la informació en la manca d’autoritat del col·lectiu a l’hora de treballar a Barcelona.

Govern francès: En un primer moment, tots els diaris ofereixen informacions que aplaudeixen la iniciativa del govern francès. Així, es va poder llegir que per *La Razón, El Periódico, El Mundo i La Vanguardia* el govern de Dominique Villepin va actuar de

manera responsable i àgil. Així mateix Nicolas Sarkozy apareix com un líder avançat al seu temps i que ofereix solucions als problemes quan aquests encara no han estat mediatitzat. Per altre costat, les informacions aparegudes a *El País* recullen que el problema es remunta fins a la França del 2000 i que les actuacions del govern conservador van bloquejar dos iniciatives dels socialistes per millorar la situació dels “sense sostre” i l’actuació del qual, segons aquest diari, va degenerar en el problema exposat per Els Fills de Don Quixot.

Ajuntament de Barcelona: Es pot apreciar que la totalitat dels diaris estudiats ofereixen un alineament progressiu amb les tesis del consistori. En la mesura en què van atorgant més veu activa a l’actor ajuntament, la van retirant al conjunt de l’organització Els Fills de Don Quixot. Els diaris promocionen les actuacions de l’ajuntament per als dies 13 i 14, mentre que per al dia 12 del mateix mes deixen clara la resposta dubitativa de l’alcalde Jordi Hereu

ONG locals: Per als dies 12, 13 i 14 de gener, el tractament que els diaris objectes d’estudi fan de les ONG locals és significativament variable. Fins al 13, el percentatge d’aparició era similar al d’Els Fills de Don Quixot, i molt superior al de l’Ajuntament. Però a partir del dia 13, i coincidint amb l’alineament que els diaris fan respecte de l’Ajuntament, les organitzacions locals obtenen més veu i més poder en la resolució del conflicte per l’arribada d’Els Fills de Don Quixot.

Crida l’atenció que dues de les ONG locals, les quals van ser les úniques organitzacions que van donar suport al moviment francès, no aconsegueixen posicionar el seu discurs als diaris i solament apareixen com a actors secundaris i de referència. En alguns diaris, és interessant aquesta situació. *El Periódico* i *La Razón*, per exemple, solament ofereixen tractament de manera pejorativa i en la resta a penes hi apareixen.

6. Conclusions

- Tots els diaris objectes d’estudi es van situar al costat de l’administració, deixant de banda els col·lectius antisistema. En aquest cas, els diaris recolzen una estratègia pròpia de contrainformació feta per part de l’ajuntament el dia anterior a l’acampada, amb la convocatòria d’una roda de premsa. Crida l’atenció el fet que tots els diaris coincideixen en el tractament d’aquesta notícia (publicada el dia de l’acampada), mentre que cadascú exposa els fets

ocorreguts uns dies abans a París de manera més propera a la seva línia editorial habitual.

- El diari que ha dedicat més informació als Fills del Quixot ha estat *El País*, que conforma juntament amb *El Periódico* i *l'Avui* el grup de rotatius que han seguit més de prop el col·lectiu francès.
- Pel que fa al tractament dels principals actors, el conjunt dels diaris ofereix al col·lectiu una gran presència en les notícies, com a veu principal de les informacions i amb presència de nombroses cites; aquesta tendència baixa a mesura que passen els dies, fins que el 13 i 14 de gener desapareix com a actor principal de les informacions.
- Tots els diaris es fan ressò i recolzen que l'Ajuntament de Barcelona endureixi la seva actitud enfront l'acampada. Davant una resposta inicial dubitativa de Jordi Hereu, els rotatius donen veu als líders de l'oposició del consistori, que demanen mà ferma a l'alcalde. D'aquesta manera, Hereu se sent recolzat i els diaris actuen d'altaveu de la seva fermesa.
- Tots els diaris han utilitzat unes fórmules lèxiques i sintàctiques determinades per categoritzar i identificar els actors segons la seva línia editorial, i com ells pretenen explicar la història i aconseguir que la opinió pública identifiqui d'una o altra manera tots els actors.
- "Barcelona no és París". Aquesta frase, utilitzada de manera rellevant per primer cop en un titular del diari *Avui* el dia 13 de gener, es converteix per a tots els rotatius en l'expressió més efectiva i curta per resumir el pas dels Fills del Quixot per la capital catalana.

7. Bibliografía

- DOLÇ, M i GIRÓ, X., W. *Análisis de discursos y desigualdad social. Entrevista a Teun Van Dijk*. Voces y culturas, núm. 16.
- FAIRCLOUGH, NORMAN, (1992), *Discourse and Social Change*, Cambridge: Polity Press.
- FAIRCLOUGH, N. I WODAK, R. (1997), "Critical discourse analysis", en: T.A. VAN DIJK (ed.), *Discourse Studies. A multidisciplinary introduction*. Vol. 2, *Discourse as social interaction*, Londres: Sage, 258-284.
- MARTÍNEZ LÓPEZ, M. "Para entender el poder transversal del movimiento okupa: autogestión, contracultura y colectivización urbana". VII Congrés Espanyol de Sociologia.
- RAMONET, I. "Francia "enferma", en: *Le Monde Diplomatique n. 126, Abril 2006*.
- VAN DIJK, T. (1997) *Racismo y análisis crítico de los medios*, Paidós Comunicación.
- VAN DIJK, T. (1987) *El análisis crítico del discurso*. Anthrophos.

---

¹ RAMONET, I. "Francia "enferma", en *Le Monde Diplomatique n. 126, Abril 2006*.

² MARTÍNEZ LÓPEZ, M. "Para entender el poder transversal del movimiento okupa: autogestión, contracultura y colectivización urbana". VII Congrés Espanyol de Sociologia.

³ VAN DIJK, T. (1997) *Racismo y análisis crítico de los medios*, Paidós Comunicación.

⁴ VAN DIJK, T (1987). *El análisis crítico del discurso*. Anthrophos.

⁵ FAIRCLOUGH, NORMAN, *Discourse and Social Change*, Cambridge: Polity Press, 1992.

⁶ FAIRCLOUGH, N. I WODAK, R. (1997), «Critical discourse analysis», en: T.A. van Dijk (ed.), *Discourse Studies. A multidisciplinary introduction*. Vol. 2, *Discourse as social interaction*, Londres: Sage, 258-284.

⁷ DOLÇ, M i GIRÓ, X., W. *Análisis de discursos y desigualdad social. Entrevista a Teun Van Dijk*. Voces y culturas, núm. 16.

⁸ TEUN VAN DIJK, (1997) *Racismo y análisis crítico de los medios*, Paidós Comunicación.